

Technical Translations (Műszaki fordítások), 1959–1967.

Translations Register – Index (TR–I) (Fordítások Regiszter–Indexe), 1967–

Consolidated Index of Translations into English (Angol fordítások állandó indexe) [CITE], 1969. (142 ezer fordítást tartalmaz)

A kéthetente megjelenő TR–I a COSATI szakrendszereben közli az új fordításokat, és az egyéb forrásokból, mint a GRA és a GRI származó fordításokról is tájékoztat. Az indexet félévenként kumulálják.

4. A BLL és az Aslib Angliában

Angliában fordításokkal a BLL (*British Lending Library = Angol Kölcsönző Könyvtár*) előbb NLL (*National Lending Library = Országos Kölcsönző Könyvtár*) és az Aslib (*Association of Special Libraries and Information Bureau = Szakkönyvtárak és Tájékoztató Irodák Szövetsége*) foglalkozik. A BLL-nek hatalmas fordításgyűjteménye van, specialista a „nehéz” nyelvekről, mint orosz, egyéb szláv nyelvek, kelet-európai nyelvekről készült fordítások gyűjtésében. A fordításokat cserekapcsolatok segítségével szerzi be. A *BLL Announcement Bulletin* az angliai intézményekben készült fordításokról tájékoztat, a *BLL Review* a teljes angol fordításban megjelenő folyóiratcímeket, a könyvfordításokat stb. közli negyedévenként.

Az Aslib 1951-ben létrehozta a *Commonwealth Index of Unpublished Translations*-t, a nemzetközösség országaiban készített és készülő fordítások koordinálására. Az együttműködő országok megbízott intézményei – a *CSIRO (Commonwealth Scientific and Industrial Research Organization = Nemzetközösségi Tudományos és Ipari Kutatási Szervezet)*, Ausztrália; a *NRC (National Research Council = Országos Kutatási Tanács)*, Kanada; az *INSDOC (Indian National Scientific Documentation Centre = Indiai Országos Tudományos Dokumentációs Központ)*, India – cédulán kapják és cédulán küldik a fordításokról készült leírásokat. Az Aslib nyilvántartást vezet a fordítókról is.

5. Transatom és tájékoztatója

A nyugati országok közös érdekeltsége a nukleáris tudományok területén létrehozta a *Transatom*-ot és a *Transatom Bulletin*-t. Az *EURATOM (European Atomic Energy Community = Európai Atomenergia Közösség)*, az *USAEC (United States Atomic Energy Commission = Egyesült Államok Atomenergia Bizottsága)* és az *UKAEA (United Kingdom Atomic Energy Authority = Nagy-Britannia Atomenergia Hatósága)* megegyeztek, hogy az *EURATOM* központjában Brüsszelben a nukleáris dokumentumok fordításának, gyűjtésének és terjesztésének érdekében létrehoznak egy központot. A *Transatom* jelenleg Luxemburgban működik, havi kiadványa a *Transatom Bulletin* 1961 óta jelenik meg. A tájékoztató az elkészült, a folyamatban lévő és a fordított folyóiratok címeit közli. A fordítás lefolyását alfa-numerikus jellel jelölik. A tájékoztatót index egészíti ki, amelyet negyedévenként, évenként és ötvenként kumulálnak.

Összefoglaló megállapítások

Örökre le kell mondani az egységes nyelv használatának illúziójáról.

A megoldást a fordításban kell keresni.

Az országok és tudományterületek között már eddig is kialakult együttműködést kell kihasználni, szélesíteni.

A cikket két függelék egészíti ki:

a fordításokról tájékoztató 31 kiadvány táblázatos felsorolása betűrendben, valamint

49 – főleg orosz és japán – folyóiratcím, amelyeket 1970 és 1973 között teljesen vagy részben angolra fordítottak.

/CHAKRABORTY, A. R. – SHRIRAM, J. – JOSHI, M. G.: *Translations and translation services. = Annals of Library Science and Documentation*, 22. köt. 2. sz. 1975. p. 60–72./

(Kondor Imréné)

TAJÉKOZTATÁSGÉPESÍTÉS REPROGRÁFIA

A Deutsche Bibliothek „bibliográfiai erőműve” megkezdte működését

Ünnepi ülés keretében nyitották meg 1976 február 2-án a frankfurti *Deutsche Bibliothek* központi nemzeti adatbankját, amely a „*Biblio-Data*” elnevezésű terv keretében készült és elsőként Európában, közvetlen számítógépes párbeszédet tesz lehetővé a nemzeti biblio-

gráfiai adatokat tartalmazó adatközponttal. Az ünnepélyes megnyitáson a szövetségi köztársaság belügyminisztere is részt vett.

Egyidejűleg iktatták hivatalába Dr. Günther PFLUG professzort, a Deutsche Bibliothek új főigazgatóját, aki a nyugdíjba vonult Kurt KÖSTER-t követi ebben a tisztviselésben.

Az üdvözlő beszédek után került sor az új számítógépes adatbankban tárolt adatoknak és a rendszer működésének ismertetésére, számos meghívott belföldi és külföldi vendég, a szakemberek és a rádió, sajtó jelenlétében. Dr. Preben KIRKEGAARD, az IFLA elnöke nevezte az új adatbankot szellemesen „*bibliográfiai erőmű*”-nek.

A *Deutsche Bibliothek* az NSZK területén nemzeti könyvtári feladatot lát el. A kiadásában megjelenő nemzeti bibliográfia volt az első nemzeti bibliográfia, amelyik számítógépes eljárással készült. Az információk központ tíz éve dolgozza fel a címadatokat gépi tárolásra alkalmas módon. Kiegészíti az adattárat a „*Neuerscheinungen-Sofort-Dienstes*” (CIP) elnevezésű szolgáltatás, amely azonnali felvilágosítást ad a legújabb megjelenésekről.

Az adatbank jelenleg mintegy 335 ezer adatot tartalmaz könyvekről, folyóiratokról, felsőszintű oktatási tananyagokról és egyéb különgyűjteményekről, amelyek 1972 óta az NSZK-ban és külföldön német nyelven megjelentek.

A bibliográfiai információ *többféle ismerv szerint* kereshető ill. kérdezhető a számítógép adattárától:

a szerző neve szerint (pl. a szerző egy bizonyos műve, vagy az adott szerző összes műve, amely a tárban szerepel);

a mű címe szerint, de a cím egy-egy részlete szerint is (pl. az összes cím, amelyben a „műemlékvédelem” szó előfordul);

a tárgyszó szerint;

kiadók szerint (pl. egy kiadónál megjelent összes mű).

Kívánságra további számítógép kiírja a kért információt, az igénylő nevét és postacímét, vagyis a kapott választ postázásra előkészíti.

Tervezik az adatbank további bővítését és fejlesztését. Jelenleg az adatok 1972-től hívhatók közvetlen kapcsolással, a közeljövőben ki fogják egészíteni 1966-tól 1971-ig terjedő időszak további mintegy félmillió dokumentumot felölelő adataival. Ezek már a gépi úton előállított nemzeti bibliográfiához alkalmazható módon kerültek felvételre. Természetesen folytatódik az 1976. és további évek során megjelenő művek folyamatos beépítése. A fejlesztés során kiegészítik az adattárat azokkal a külföldi kiadványokkal is, melyek jelenleg a *Deutsche Bibliothek*-ban mágnesszalagon állnak rendelkezésre, és amelyeket Nagy-Britannia, Franciaország, USA, Kanada nemzeti bibliográfiai bocsátanak rendelkezésre. Tervezik továbbá egy folyóirat-adattár összeállítását is az NSZK területén megjelenő tudományos folyóiratokból válogatva.

A megnyílt és használatra átadott *Biblio-Data rendszer* igen jelentős fejlesztés az NSZK tájékoztatásában és színvonalas, rendkívül gyors tájékoztatási lehetőséget nyújt. A *Deutsche Bibliothek* tájékoztatási lehetőségeit a legkorszerűbb szintre emeli és igen sokféle további fejlesztési lehetőséget rejt magában. Tervezik pl. későbbi-

ekben meghatározott szakterületeken folyamatos bibliográfiai témafigyelés kiépítését és megindítását a számítógépes adatbankra alapozva.

/SCHÜTZ, H. L.: *Bibliographisches Kraftwerk = Börsenblatt für den Deutschen Buchhandel*, 32. köt. 11. sz. 1976. p. 161–163./

(Grofcsik Gusztávné)

* * *

MARC keresőszolgálat

A *Library of Congress* bibliográfiai keresései során egyre gyakrabban használja cédulakatalógusa helyett a számítógépi MARC adatbázishoz csatlakozó adatvágalmást. Ez igen gyors keresést biztosít mintegy 600 ezer könyv adatait felölelő adatbázisban. Az egyre fejlődő visszakereső rendszer közel 250 helyről vehető igénybe. A keresés jelenleg szerző, cím és LC katalógusszám szerint végezhető. A külső felhasználók igényeinek kielégítése mellett a könyvtár saját munkájához is sokszor veszi igénybe a rendszert (pl. annak a megállapítására, hogy valamely tétel került-e már katalógizálásra).

Az adatvágalmások nagyrésze katódsugárcsöves. Figyelemre méltó és speciálisan a *Library of Congress* számára került kifejlesztésre a *Four Phase Library Terminal* (négyfázisú könyvtári adatvágalmás), amely az ALA teljes, 175 karakterből álló jelkészletével működik.

LC-szám szerinti keresés esetén az eredmény a megfelelő LC-szám könyv adatai (ha az adatbázisba a könyvet felvették). A szerző/cím vagy csak cím szerinti keresés, amely eredményezhet több könyvre való utalást is, keresőkulccsal történik: *szerző/cím* esetén a keresőkulcs a szerző nevének első három és a cím első három karakteréből áll. A cím szerinti keresés esetén a keresőkulcs a cím első szavának első három, további három szavának első betűiből áll. Az eredményként talált rekordok szövegei az adatvágalmás képernyőjén egymás után jelennek meg. Keresőkulcs helyett lehetséges teljes nevet, címet, vagy a rekord más mezőinek tartalmát is használni kereséshez.

Különösen bizonyos „tipikus” nevű testületi szerzők esetén, a keresőkulccsal keresés igen sok tétel visszakereséséhez vezet. Ilyen esetben a keresőrendszer a tételeket csoportosítja egyéb megadott szempont szerint is és a felhasználó e csoportok közül választhatja ki a számára szükségességeket.

Az on-line MARC-file az alábbi csoportokba tartozó könyvekre terjed ki:

- 1968 után megjelent vagy 1969 után katalógizált angol nyelvű;
- 1973 júliusa után katalógizált francia nyelvű;
- 1975 után megjelent német, portugál vagy spanyol nyelvű könyvek.